

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(3)	(2)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(4)	(1)	(3)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(3)	(4)	(2)	(1)	(4)	(4)	(4)	(3)	(4)	(2)

שאלה	21	22	23
תשובה	(1)	(1)	(1)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **עמדה מנגד : סיוע** – (עמד מנגד = לא בא לעזרה)

היחס: **עמדה מנגד** זו מישהי שלא **סייעה**.
א' זו מישהי שלא **עשתה ב'**

תשובה (1): סובבה בכחש : רמייה. האם **סובבה בכחש** זו מישהו שלא **רימתה**? לא. **סובבה בכחש** זו מישהו שרימתה.

תשובה (2): הפליאה מכותיה : חבורה. האם **הפליאה מכותיה** זו מישהו שלא **עשתה חבורה**? לא. **הפליאה מכותיה** זו מישהי שהיכתה מישהו אחר נמרצות.

תשובה (3): הקשתה עורפה : ויתור. האם **הקשתה עורפה** זו מישהו שלא **ויתרה**? כן. **קשה עורף** = עקשן.

תשובה (4): סר חינה : הערכה. האם **סר חינה** זו מישהי שלא **העריכה**? לא. מישהי **סר חינה** היא מישהי שנעשתה פחות **חיננית** בעיני מישהו אחר, שכבר אינו מוצא חן בעיניו.

תשובה (3).

2. השאלה: **נוח לכעוס : הרגיז** -

היחס: **נוח לכעוס** הוא מישהו שקל **להרגיז** אותו.
א' הוא מישהו שקל **ל-ב' אותו**

תשובה (1): חשדן : האמין. האם **חשדן** הוא מישהו שקל **להאמין** אותו (לו)? לא.

תשובה (2): פתי : הונה. האם **פתי** הוא מישהו שקל **להונות** אותו? כן.

תשובה (3): סגפן : סבל. האם **סגפן** הוא מישהו שקל **לסבול** אותו? לא. **סגפן** הוא מישהו שנוהג לענות את עצמו, כלומר מישהו שגורם לעצמו לסבל.

תשובה (4): קמצן : התרים. האם **קמצן** הוא מישהו שקל **להתרים** אותו? לא. קמצן הוא מישהו שקשה להתרים אותו.

תשובה (2).

דצמבר 2012 - הסברים לפרק הראשון במילולית

3. השאלה: **למסוק** : שמן - (מסיק = קטיף זיתים)

היחס : למסוק זה לקטוף משהו (זיתים) שממנו מכינים שמן.

א' זה לקטוף משהו שממנו מכינים ב'

תשובה (1): לנפות : קמח. האם **לנפות** זה לקטוף משהו שממנו מכינים **קמח**? לא. **לנפות** זה לנקות את הקמח באמצעות העברת הקמח דרך מסננת.

תשובה (2): לגדוד : תמר. האם **לגדוד** זה לקטוף משהו שממנו מכינים **תמר**? לא. **גדיד** הוא קטיף תמרים (ולא משהו שממנו מכינים תמרים).

תשובה (3): לבצור : תירוש. האם **לבצור** זה לקטוף משהו שממנו מכינים **תירוש**? כן. **בציר** הוא קטיף ענבים, שמהם מכינים תירוש (יין).

תשובה (4): לעבות : מים. האם **לעבות** זה לקטוף משהו שממנו מכינים **מים**? לא. **עיבוי** הוא תהליך המעבר של מים ממצב של גז לנוזל.

תשובה (3).

4. השאלה: **דק** : דקיק -

היחס : דקיק זה דק מאוד.

ב' זה א' מאוד

תשובה (1): כעוס : כעסן. האם **כעסן** זה **כעוס** מאוד? לא. **כעסן** הוא מישהו שנוטה להיות **כעוס**.

תשובה (2): חמוץ : חמצמץ. האם **חמצמץ** זה **חמוץ** מאוד? לא. **חמצמץ** זה מעט **חמוץ**.

תשובה (3): ישן : ישן נושן. האם **ישן נושן** זה **ישן** מאוד? כן.

תשובה (4): תקף : בר תוקף. האם **בר תוקף** זה **תקף** מאוד? לא. בר תוקף זה תקף (מילים נרדפות).

תשובה (3).

5. השאלה: **דובב** : שתק -

היחס : **דובב** זה גרם למישהו לדבר, כלומר לעשות ההיפך מ**לשתוק**

א' זה גרם למישהו לעשות ההיפך מ-ב'

תשובה (1): נהנה : התייסר. האם **נהנה** זה גרם למישהו לעשות ההיפך מ**להתייסר**? לא. נהנה זה עשה ההיפך מלהתייסר בעצמו.

תשובה (2): ציווה : ציית. האם **ציווה** זה גרם למישהו לעשות ההיפך מ**לציית**? לא.

תשובה (3): ייאש : קיווה. האם **ייאש** זה גרם למישהו לעשות ההיפך מ**לקוות**? כן. **ייאש** זה גרם למישהו להתייאש, כלומר ההיפך מלקוות.

תשובה (4): השמיץ : התפאר. האם **השמיץ** זה גרם למישהו לעשות ההיפך מ**להתפאר**? לא. **השמיץ** זה עשה בעצמו את ההיפך מלפאר מישהו אחר.

תשובה (3).

6. השאלה: **תסמין**: אבחנה – (תסמין הוא סימפטום, סימן היכר לדבר מסוים)

היחס: תסמין הוא משהו שבהסתמך עליו מבצעים אבחנה.

א' הוא משהו שבהסתמך עליו מבצעים ב'

תשובה (1): גבול: תיחום. האם **גבול** הוא משהו שבהסתמך עליו מבצעים **תיחום**? לא. **תיחום** הוא קביעת הגבול (בין מדינות למשל).

תשובה (2): אות: כתיבה. האם **אות** הוא משהו שבהסתמך עליו מבצעים **כתיבה**? לא.

תשובה (3): ראייה: פסיקה. האם **ראייה** הוא משהו שבהסתמך עליו מבצעים **פסיקה**? כן.

תשובה (4): דעה: סקר. האם **דעה** הוא משהו שבהסתמך עליו מבצעים **סקר**? לא. בסקר שואלים אנשים לדעתם בנושא כלשהו.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה**: נניח שאנו יודעים כי אדם מסוים נמצא בקרבנו אך בשל החשכה איננו יודעים היכן הוא בדיוק, ועל כן אנו שואלים אותו היכן הוא. אם הוא עונה "אני כאן", אנו מבינים איפה הוא נמצא - אבל לא משום שתוכן דבריו סייע לנו בהבנה זו, שהרי באותה מידה היה יכול אדם זה ____.

איזו מן האפשרויות המוצעות היא המתאימה ביותר להמשיך את המשפט?

פיתרון: על פי הקטע, אנו מבינים איפה נמצא אדם שעונה לנו בחשכה "אני כאן", לא על סמך תוכן דבריו. מכאן שככל הנראה הדרך לאתר את מקומו של אדם כזה היא בהסתמך על חוש השמיעה. כאשר אותו אדם עונה לשאלתנו אנו יכולים לשמוע מהיכן הקול שלו בוקע וכך להבין איפה הוא נמצא, מבלי שתוכן דבריו עזר לנו בכך. מכאן שאין משמעות למילים שאותו אדם אומר, אלא מספיק שהוא ישמיע קול כלשהו.

תשובה (3).

8. **השאלה**: בשיעור היסטוריה אמר המורה: "המלחמה בין פלמיניה לגלסלנד על השליטה באיי טורו הייתה קרב בין שני קירחים על מסרק".

איזו מן האפשרויות הבאות משקפת באופן המדויק ביותר את כוונתו?

פיתרון: המורה משווה את המלחמה בין שתי המדינות לקרב בין שני קירחים הנלחמים על מסרק. על מנת להבין את כוונתו, נתעמק תחילה במשל עצמו וננסה להבין את המסר אותו הוא מנסה להעביר: מסרק הוא דבר שלקירחים אין כל צורך בו. כלומר, המורה מותח ביקורת על כך ששתי המדינות נלחמות על דבר שהן לא צריכות, שלא יביא להן תועלת (השליטה באיי טורו).

תשובה (4).

9. **השאלה**: פלאונטולוגים (חוקרי מאובנים) אינם יכולים לראות מה נמצא מתחת לשכבה הראשונה של הקרקע בלי לחפור, מפני שהרדאר שהם משתמשים בו אינו רגיש דיו כדי להבחין בין עצמות מאובנות לסלעים שסביבן. כמו כן, שטחי הקרקע רבים והפלאונטולוגים מעטים מכדי שיהיה אפשר לחפור בכל אתר שהתנאים הגאולוגיים בו מאפשרים לעצמות מאובנות להשתמר. לכן, רוב הפלאונטולוגים ממתניים עד שחקלאי, גאולוג או ילד סקרן ימצאו במקרה מאובן מעניין, ואז הם מחפשים מאובנים נוספים בסביבה.

איזו מן השאלות שלהלן היא המתאימה ביותר לשמש כותרת לפסקה שלעיל?

פיתרון: הקטע מסביר כיצד הפלאונטולוגים מחליטים היכן לחפש עצמות מאובנות. תחילה מסבירים כי יש צורך לחפור במקומות מסוימים מפני שלא ניתן להבחין בין עצמות לסלעים באמצעות רדאר, ורק החפירה היא שיכולה לחשוף את העצמות. בנוסף, אין מספיק כוח אדם שיחפור בכל הקרקעות האפשריות. בהמשך מסופר האופן שבו מחליטים הפלאונטולוגים היכן לחפור - הם חופרים באזורים שבהם מישו ממצא במקרה מאובן מעניין.

הקטע אינו מספק כלל תשובה לשאלות המוצעות בתשובות (2), (3) ו-(4).

תשובה (1).

10.

השאלה: במחקרו האחרון ביקש ד"ר סמית לבדוק אם בקרב ילדים להורים הנוטים לנחור בשנתם, שיעור הנוחרים גבוה משיעורם בקרב כלל האוכלוסייה. ד"ר סמית החליט לא לכלול במחקרו עובדים במשמרות לילה, הנהגים לישון בשעות היום.

איזו מהאפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הסיבה להחלטתו של סמית?

פיתרון: נשים לב כי מטרת המחקר של ד"ר סמית היא לבדוק האם נחירת ההורים מגדילה את הסיכוי שילדיהם ינחרו גם כן, כלומר, האם הנטייה לנחור היא גנטית. אם הד"ר החליט לא לכלול קבוצה מסויימת בניסוי הרי שהוא חשב כי קבוצה זו עלולה לפגוע בתוצאות הניסוי, או במילים אחרות, להפריע לו לקבוע האם הסיבה לנחירות היא גנטית. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אנשים הנוחרים בשנתם מעדיפים לעבוד במשמרות לילה

נתון זה לא יפגע בתוצאות הניסוי שכן אין לו קשר לסיבה שבגללה אנשים נוחרים.

תשובה (2): במשפחות שבהן אחד ההורים עובד בלילה, שאר בני המשפחה נוטים לא לעשות כך

נתון זה לא יפגע בתוצאות הניסוי שכן אין לו קשר לסיבה שבגללה אנשים נוחרים.

תשובה (3): שינה בשעות היום היא אחד הגורמים לנחירה בזמן השינה

נתון זה יפגע בתוצאות הניסוי מפני שלא ניתן יהיה לדעת האם הסיבה לנחירת ההורים העובדים בלילה וישנים ביום היא גנטית, או שמא נגרמת כתוצאה משינה בשעות היום. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): במשפחות שבהן שיעור בני המשפחה הנוחרים גבוה יחסית, שיעור העובדים במשמרות לילה אינו שונה משיעורו בקרב כלל האוכלוסייה

שוב, נתון זה אינו קשור לסיבה שבגללה אנשים נוחרים.

תשובה (3).

11.

השאלה: בעלון שפרסם משרד החקלאות נכללו המלצות בנוגע לזריעת צמחים ממשפחת הקטניות:

ככלל, יש לזרוע רק בימים לא גשומים.

עם זאת, בימים גשומים אפשר לזרוע שעועית, ואפשר לזרוע אפונה אם זרעי האפונה טופלו מבעוד מועד בחומר המונע היווצרות עובש והם נזרעים באדמה בעומק של יותר מ-10 ס"מ.

איזו פעולה **בוודאות אינה** חורגת מהמלצות משרד החקלאות שלעיל?

פיתרון: מכיוון שנשאלנו איזו פעולה בוודאות אינה חורגת מהמלצות, הרי שיש לפסול כל פעולה אשר עשויה לחרוג מן ההמלצות. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): זריעת אפונה ושעועית באותו היום

פעולה זו עלולה לחרוג מן ההמלצות אם הדבר נעשה ביום גשום, והאפונה לא נזרעה על פי הכללים, כלומר לא טופלה בחומר מונע יובש, או לא נזרעה בעומק של יותר מ-10 ס"מ (או שניהם).

תשובה (2): זריעה ביום גשום בעומק של פחות מ-10 ס"מ.

פעולה זו עלולה לחרוג מן ההמלצות אם מדובר בזריעה של אפונה, שכן אסור לזרוע אפונה בעומק של פחות מ-10 ס"מ ביום גשום.

תשובה (3): זריעת שעועית ביום לא גשום.

פעולה זו לא יכולה לחרוג מן ההמלצות מכיוון שלא קיימת שום מגבלה על זריעה בימים לא גשומים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): זריעה ביום גשום של זרעי אפונה שטופלו בחומר מונע יובש.

פעולה זו עלולה לחרוג מן ההמלצות אם זרעי האפונה נזרעו בעומק של פחות מ-10 ס"מ.

תשובה (3).

12. השאלה: בגלל צבעו הלבן הקרח מחזיר אל החלל החיצון חלק מקרינת השמש שמגיעה לכדור הארץ. יש לכך השפעה מקררת על האקלים בעולמנו. בשנים האחרונות כדור הארץ מתחמם, והקרחונים מפשירים בהדרגה. המשטחים הכהים שמתחתיהם הולכים ונחשפים ובלעים כמות גדולה יותר של קרינת שמש, והדבר מאיץ את הפשרת הקרח.

איזה מן המשפטים הבאים מתמצת את התהליך המתואר לעיל בצורה המדויקת ביותר?

פיתרון: נתמצת את הקטע במילים שלנו: הקרח מחזיר קרינה אל החלל ובכך מקרר את כדור הארץ. לאחרונה ישנה התחממות בכדור הארץ ולכן הקרח מפשיר ונחשפים המשטחים שמתחתיו. משטחים אלה בולעים קרינת שמש ובכך מאיצים את הפשרת הקרח. התהליך המתואר הוא תהליך מעגלי שבו כדור הארץ מתחמם, הקרחונים מפשירים וכתוצאה מכך שמתגלים המשטחים הכהים שמתחתם נגרמת התחממות נוספת של כדור הארץ שכתוצאה ממנה מפשירים עוד קרחונים - וחוזר חלילה.

התשובה הנכונה היא תשובה (4). נצביע על הגורמים לפסילת התשובות האחרות:

תשובה (1): הפשרת הקרחונים גורמת להחזרת חלק מקרינת השמש אל החלל החיצון, ותהליך זה מאיץ את הפשרת הקרחונים.

על פי הקטע, הקרחונים הם אלה שמחזירים את קרינת השמש, ומכאן שהפשרתם אינה גורמת להחזרת הקרינה, אלא להיפך, מפחיתה את החזרת הקרינה.

תשובה (2): התחממות כדור הארץ מגבירה את השפעתם המקררת של הקרחונים על האקלים בכדור הארץ.

על פי הקטע, התחממות כדור הארץ גורמת להפשרת הקרחונים אשר יש להם השפעה מקררת על כדור הארץ, ולכן דווקא פוגעת בהשפעתם המקררת על האקלים בכדור הארץ.

תשובה (3): עקב חשיפה של משטחים כהים מתחת לקרחונים, נוצר תהליך מעגלי: הקרחונים מחזירים יותר קרינה לחלל החיצון, וכדור הארץ מתחמם בהדרגה.

על פי הקטע, החשיפה של משטחים כהים מתחת לקרחונים אכן גורמת לתהליך מעגלי, אולם היא גורמת לקרחונים להחזיר פחות קרינה לחלל החיצון ולא יותר קרינה.

תשובה (4).

13. השאלה: שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה, _____ לי התנהגותה החריגה תמוהה. _____ שינוי בהתנהגותה.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): מאחר שנודע לי מבעוד מועד שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה, לא נראתה לי התנהגותה החריגה תמוהה. סביר אפוא שלולא ידעתי על כוונותיה, לא הייתי תמהה על השינוי בהתנהגותה.

המשפט מחולק לשני חלקים, החלק הראשון מדבר על המצב הנוכחי בנוגע לעריכת המסיבה ולהתנהגותה של יפה, והחלק השני מדבר על מצב היפותטי, של מה היה קורה אילו המצב הנוכחי לא היה מתקיים.

על פי החלק הראשון, הכותבת ידעה מבעוד מועד שיפה מתכננת לערוך לה מסיבת הפתעה, ועל כן התנהגותה החריגה לא נראתה לה תמוהה. בחלק השני מדובר על המצב ההיפותטי שבו לא הייתה יודעת על תכנון המסיבה מראש. במצב כזה (שבו הכותבת אינה יודעת על קיום מסיבת הפתעה) היינו מצפים שהתנהגותה החריגה של יפה תיראה תמוהה, אולם בסוף המשפט נאמר כי במצב זה לא הייתה הכותבת תמהה על השינוי בהתנהגותה. זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אילולא חשבת שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה, הייתה בוודאי נראית לי התנהגותה החריגה תמוהה. כעת, משרור לי כי מחשבותיי היו מחשבות שווא, אינני מבינה את פשר השינוי בהתנהגותה.

המשפט מחולק לשני חלקים, על פי החלק הראשון אילולא (=אם לא) הייתה הכותבת חושבת שיפה מתכננת לערוך לה מסיבה, התנהגותה החריגה של יפה הייתה נראית לה תמוהה. חלק זה הגיוני שכן אם לא הייתה חושדת בתכנון המסיבה, התנהגות חריגה מצד יפה אכן נראית תמוהה. בנוסף אפשר להבין מחלק זה כי בפועל הכותבת כן חושבת שיפה מתכננת לה מסיבת הפתעה.

בחלק השני נאמר כי הכותבת הבינה שמחשבותיה היו מחשבות שווא, כלומר, בניגוד למה שהיא חשבה, יפה לא תכננה לערוך לה מסיבת הפתעה. עקב כך היא איננה מבינה את פשר השינוי בהתנהגותה. אם יפה לא מתכננת מסיבת הפתעה אז אין שום הסבר להתנהגותה החריגה. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

14. **השאלה:** ראש השבט החדש של הסובקים _____ קיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי. _____ בניו, _____ למנוע _____.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): ראש השבט החדש של הסובקים **נקט מדיניות שעודדה** קיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי. **תמכו בו בניו, שמאז ומעולם התנגדו לנסינותיו של ראש השבט הקודם** למנוע **חדירה של השפעות זרות לשבט**.

על פי החלק הראשון של המשפט, ראש השבט החדש תמך בקיום קשרים עם שבט זר. בהמשך נאמר כי בניו תמכו בו, ומכאן שגם הם בעד קיום קשרים עם שבט זר. בנוסף, נאמר כי בניו התנגדו לנסינות קודמים למנוע חדירה של השפעות זרות לשבט, כלומר הם היו **בעד חדירה של השפעות זרות אלה**. עובדה זו מסתדרת עם העובדה שהם בעד קיום קשרים עם שבט זר. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

15. **השאלה:** אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין _____ מיושר אינטלקטואלי. _____ אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", _____, הוא לא _____.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין **פחות** מיושר אינטלקטואלי. **אין זה מפתיע** אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", **שהוא מתנגד לה**, הוא לא **התעלם מיתרונותיה**.

על פי החלק הראשון של המשפט, אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין פחות מיושר אינטלקטואלי, כלומר, אין לו יושר אינטלקטואלי. בחלק האחרון של המשפט נאמר כי כאשר הציג תאורייה שהוא מתנגד לה, הוא לא התעלם מיתרונותיה, כלומר הוא התחשב ביתרונותיה. התנהגות זו מאפיינת אדם בעל יושר אינטלקטואלי, ולכן מפתיע שאיינשטיין התנהג כך, אולם מכיוון שבמשפט נאמר כי אין זה מפתיע, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין **יותר** מיושר אינטלקטואלי. **אין זה מפתיע** אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", **שאותה פיתח**, הוא לא **הזכיר את חסרונותיה**.

על פי החלק הראשון של המשפט, אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין יותר מיושר אינטלקטואלי, כלומר, הוא בעל יושר אינטלקטואלי. בחלקו השני של המשפט נאמר כי כאשר הציג תאורייה שהוא פיתח, הוא לא הזכיר את חסרונותיה, כלומר התעלם מן החסרונות של התאוריה שהוא תומך בה. התנהגות זו מאפיינת אדם שאין לו יושר אינטלקטואלי, ולכן מפתיע שאיינשטיין התנהג כך, אולם מכיוון שבמשפט נאמר כי אין זה מפתיע, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין **יותר** מיושר אינטלקטואלי. **מפתיע** אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", **העולה בקנה אחד עם מחקרו**, הוא לא **התעלם מחסרונותיה**.

על פי החלק הראשון של המשפט, אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין יותר מיושר אינטלקטואלי, כלומר, הוא בעל יושר אינטלקטואלי. בחלק האחרון של המשפט נאמר כי כאשר הציג תאורייה העולה בקנה אחד עם מחקרו, הוא לא התעלם מחסרונותיה, כלומר הוא התחשב בחסרונותיה של התאוריה שהציג. התנהגות זו מאפיינת אדם בעל יושר אינטלקטואלי, ולכן אין זה מפתיע שאיינשטיין התנהג כך, אולם מכיוון שבמשפט נאמר כי זה מפתיע, זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (4): אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין **פחות** מיושר אינטלקטואלי. **מפתיע** אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", **שאינה עולה בקנה אחד עם מחקרו האחרון**, הוא לא **שכח לציין את יתרונותיה**.

על פי החלק הראשון של המשפט, אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין פחות מיושר אינטלקטואלי, כלומר, אין לו יושר אינטלקטואלי. בחלק האחרון של המשפט נאמר כי כאשר הציג תאורייה שלא עולה בקנה אחד עם מחקרו, הוא זכר לציין את יתרונותיה, כלומר הוא הציג את יתרונותיה של תאוריה שבה הוא אינו תומך. התנהגות זו מאפיינת אדם בעל יושר אינטלקטואלי, ולכן מפתיע שאיינשטיין התנהג כך. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

16.

השאלה: ביבשת נצ'יקיה חיים שבטים רבים בנייתוק מוחלט זה מזה. בכל חלקי היבשת פזורות ביצות ובהן תנינים, ורוב השבטים אוכלים בשר תנינים. במחקר התברר כי תוחלת החיים הממוצעת בקרב השבטים שתפריטים כולל בשר תנינים נמוכה במידה ניכרת מתוחלת החיים הממוצעת בקרב השבטים האחרים. מסקנה אפשרית מכך היא שבבשר תנינים יש מרכיב המזיק לבריאות.

שלוש מהעובדות הבאות עשויות להחליש מסקנה זו. מהי העובדה הנותרת?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): לפי מנהג הרווח בנצ'יקיה, אכילת בשר תנינים מלווה בעישון טבק, המזיק לבריאות.

עובדה זו עשויה להחליש את המסקנה שבשר תנינים מזיק לבריאות, מכיוון שיתכן שהטבק שאותו מעשן מי שאוכל בשר תנינים הוא זה שמזיק לבריאות, ולא הבשר עצמו.

תשובה (2): בשבטים שבהם לא אוכלים בשר תנינים, מרבים באכילת דגים, אשר ידוע כי היא יפה לבריאות.

עובדה זו עשויה להחליש את המסקנה שבשר תנינים מזיק לבריאות. יתכן כי אכילת בשר התנינים אינה מזיקה לבריאות וההבדל בתוחלת החיים נובע מכך שאלו שאוכלים דגים בריאותם טובה יותר, וזה הגורם להבדל בתוחלת החיים.

תשובה (3): היטרפות במהלך ציד תנינים היא אחת מסיבות המוות השכיחות בנצ'יקיה.

עובדה זו עשויה להחליש את המסקנה שבשר תנינים מזיק לבריאות, מכיוון שהיא מספקת הסבר אחר לתוחלת החיים הנמוכה בשבטים האוכלים בשר תנינים. יתכן כי ריבוי מקרים של מוות בהיטרפות גורם לכך שממוצע תוחלת החיים יורד, ולא הפגיעה בבריאות.

תשובה (4): באחד השבטים אכילת בשר תנינים מותרת רק מגיל 40, ותוחלת החיים בשבט זה גבוהה מבשאר השבטים האוכלים בשר תנינים

עובדה זו עשויה לחזק את המסקנה שבשר תנינים מזיק לבריאות. ברור כי בשבט שבו אכילת בשר התנינים מותרת רק מגיל 40 אוכלים פחות בשר תנינים, ואם אכן בשר תנינים מזיק לבריאות, הרי שכתוצאה מכך בריאותם נפגעת פחות ותוחלת החיים שלהם גבוהה יותר משל שאר השבטים האוכלים בשר תנינים.

תשובה (4).

17.

השאלה: המוסד לביטוח לאומי הוא ציר מרכזי במערכת הרווחה בישראל. קיומו מבוסס על התפיסה, שהיא עקרון יסוד במדיניות הרווחה במדינה עוד מראשית ימיה, המדגישה את תפקידיה החברתיים של מערכת הרווחה ביצירת רשת ביטחון ובחיזוק האחריות הקולקטיבית והסולידריות של האזרחים.

איזו מן האפשרויות שלהלן מסכמת את הפסקה באופן המדויק ביותר?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): רשת הביטחון שהמוסד לביטוח לאומי מספק לאזרחי המדינה, מתוך תפיסה המדגישה את תפקידיה החברתיים של מערכת הרווחה, הביאה לידי התגברות האחריות הקולקטיבית והסולידריות של האזרחים מאז הקמתו של המוסד.

ניתן לפסול תשובה זו ממספר סיבות:

א. לא נאמר בקטע שהמוסד לביטוח לאומי עצמו מספק רשת ביטחון, אלא שהוא מבוסס על התפיסה המדגישה כי אחד מתפקידיה של מערכת הרווחה הוא יצירת רשת ביטחון.

ב. לא נאמר שהמוסד לביטוח לאומי הביא לידי התגברות האחריות הקולקטיבית והסולידריות של האזרחים, אלא רק כי זהו אחד מתפקידיה על פי התפיסה שעליה קיומו מבוסס.

תשובה (2): בעקבות כינונו של המוסד לביטוח לאומי התחזקה בישראל התפיסה שעל פיה יצירת אחריות קולקטיבית וסולידריות של האזרחים הם מתפקידיה של מערכת הרווחה

לא נאמר בקטע כי תפיסת האחריות הקולקטיבית והסולידריות התחזקו מאז שהוקם המוסד לביטוח לאומי אלא כי התפיסה שאלו תפקידיה של מערכת הרווחה היא עקרון יסוד עוד מראשית ימי המדינה.

תשובה (3): עוד מראשית ימיה של מדינת הרווחה היה המוסד לביטוח לאומי ציר מרכזי בה, ותפקידו היה ליצור רשת ביטחון ולחזק את האחריות הקולקטיבית ואת הסולידריות של האזרחים

בקטע נאמר כי המוסד לביטוח לאומי הינו ציר מרכזי במערכת הרווחה בישראל כיום, ולא כי הוא כזה מראשית ימיה של המדינה.

דצמבר 2012 - הסברים לפרק הראשון במילולית

תשובה (4): תפיסת העולם שעליה מבוסס קיומו של המוסד לביטוח לאומי, אחד מגופי הרווחה החשובים בישראל, מדגישה את חשיבות הערבות ההדדית של האזרחים ומושרשת במדיניות הדווחה של המדינה

תשובה זו חוזרת בדיוק על הנאמר בקטע במילים אחרות. זו התשובה הנכונה.
תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: איזה מהמשפטים הבאים מנוגד לנאמר בפסקה הראשונה?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הפיתיה תיווכה בין השליט לבין אפולו.

משפט זה מבוסס על הנאמר בפסקה הראשונה. על פי הפסקה הפיתיה מסרה לבני האדם מסרים מפי האל אפולו, כלומר כאשר שליט כלשהו התייעץ עם הפיתיה, היא למעשה תיווכה בינו לבין אפולו.

תשובה (2): נבואות בנוגע לעתיד ניתנו במקדש אפולו.

משפט זה מבוסס על הנאמר בפסקה הראשונה. על פי הפסקה מקום מושבה של הפיתיה היה במקדש אפולו, ותפקידה היה למסור נבואות בנוגע לעתיד, ומכאן ניתן להסיק כי סביר שנבואות אלה ניתנו במקדש אפולו.

תשובה (3): הפיתיה הייתה אלה.

משפט זה מנוגד לנאמר בפסקה הראשונה. על פי הפסקה את תפקיד הפיתיה מילאו נשים שהעבירו מסרים מהאלים, אך לא היו אלות בעצמן. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4): המפגש עם הפיתיה נעשה ביחידות.

בפסקה הראשונה לא נאמר דבר על אופן קיום המפגש עם הפיתיה, יתכן כי הוא נעשה ביחידות ולכן על אף שמשפט זה אינו נובע מן הנאמר בפסקה הוא אינו מנוגד לנאמר בה.

תשובה (3).

19. השאלה: מהפסקה השנייה עולה כי החוקרים -

פיתרון: על פי הפסקה השנייה, הסיפור על הנביאה מדלפי, ההוזה עקב שאיפת אדים, קיבל חיזוק בעיני החוקרים לאחר שנמצא במקום כלי עתיק ועליו ציור המתיישב עם הסיפור. אם כך, הציור שנמצא משמש עדות בעלת תוקף שעל פי תפיסת החוקרים יכול לחזק השערה מסויימת.

תשובה (4).

20. השאלה: מה מצב העניינים (שורה 12) ששרר עד שנת 1900 בערך?

פיתרון: בשורה 12 נכתב: "מצב עניינים זה השתנה בשנת 1900 בערך, כשהגיע לאתר הארכאולוגי בדלפי חוקר אנגלי ושמו אופה." מכאן אפשר להבין ש"מצב העניינים" הוא המצב שאותו אופה שינה. בהמשך הפסקה נכתב כי אופה פרסם מאמר אשר חלק על התאוריה ולפיה גזים שנפלטו מן האדמה הם שהשפיעו על הפיתיה, ובכך שינה את התפיסה הזו שהייתה מקובלת עד אז. אם כך "מצב העניינים" שהשתנה הוא המצב המתואר בפסקה השנייה ולפיו חוקרים האמינו שהפיתיה התנבאה עקב שאיפת אדים שעלו מן האדמה.

תשובה (2).

21. השאלה: על איזו מהטענות הבאות אופה אינו מסתמך בטענותיו?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בדלפי נפלט גז טבעי שתכונותיו אינו מתיישבות עם תיאוריו של פלוטרכוס.

על פי אופה בדלפי לא נמצא מעולם שום נקיק שממנו היו עשויים להיפלט גזים. כלומר, הוא הסתמך על הטענה שבדלפי לא נפלט גז טבעי כלל, ולא שנפלט גז שתכונותיו אינן מתאימות לתיאוריו של פלוטרכוס. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): פלוטרכוס טען כי לעתים הייתה הפיתיה נתקפת טירוף שאף הוביל למותה.

אופה מסתמך על טענה זו באומרו שהיא אינה מתיישבת עם עדויות אחרות המתארות את הנביאה יושבת שלווה.

תשובה (3): בעדויות עתיקות מתוארת הפיתיה יושבת על כיסא ומזמרת.

אופה מסתמך על טענה זו כדי לסתור את טיעונו של פלוטרכוס האומר כי הפיתיה היתה נתקפת טירוף בעת מסירת הנבואה.

תשובה (4): לא נמצא בדלפי פתח תת קרקעי

אופה מסתמך על טענה זו על מנת לחזק את עמדתו שעל פיה לא קיים בדלפי נקיק שממנו יכלו להיפלט גזים טבעיים.

תשובה (1).

22. השאלה: מן הקטע משתמע כי ההסבר של פלוטרכוס בנוגע לגז הגורם לנביאה להזות -

פיתרון: בפסקה האחרונה נאמר: "תמונת נמצב המחקרית השתנתה שוב בשנות השמונים של המאה ה-20, כשנערך ביוון סקר גאולוגי נרחב." בהמשך הפסקה מוצגות תוצאות הסקר שמגלה עדויות רבות התומכות בהסבר של פלוטרכוס ולפיהן בהחלט יתכן כי הנביאה יושבה מחוץ למקדש וגז האתילן אשר נמצא במעיינות הוא שהשפיע על מצב הכרתה ובמקרים מסוימים הביא למות הנביאה כפי שסיפר פלוטרכוס.

תשובה (1).

23. השאלה: מה מבנה הקטע?

פיתרון: נעבור בקצרה על מבנה הקטע: בפסקה הראשונה הוצגה התופעה שבה היו בני אדם מתייעצים עם הפיתיה על מנת לנבא את העתיד. בפסקה השנייה מוצג ההסבר של פלוטרכוס שלפיו גז שנבע מהאדמה הוא זה שגרם לפיתיה להזות ולמסור את הנבואה. בפסקה השלישית הוצג המחקר של אופה הסותר את ההסבר של פלוטרכוס שהיה מקובל עד אז. ובפסקה הרביעית הוצגו גילויים גאולוגיים חדשים התומכים בהסבר הראשון של פלוטרכוס.

תשובה (1).